

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Zijne Excellentie, minister De Jonge
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Stadhouderslaan 200
Postbus 15
6170 AA Stein
T +31 (0)46 435 93 93
info@gemeentestein.nl
www.gemeentestein.nl

BTW NL 0017.31.105.B.02
KvK 5198 4997 0000
IBAN NL20 BNGH 0285 008 110
BIC BNGH NL2G

Datum: 29 mei 2019
Uw kenmerk:
Zaaknummer: 097194578
Behandeld door: A.J. Raaijmakers
Betreft: Zuid-Limburg luidt de noodklok

Hooggeachte heer De Jonge,

Huiselijk geweld en kindermishandeling behoren tot de grootste maatschappelijke problemen in ons land en hebben een enorme persoonlijke én maatschappelijke impact. De schade is groot. De slachtoffers ondervinden vaak langdurig medische, sociale en psychische gevolgen. Het is een gezamenlijke opgave van overheid en maatschappelijke partners om het verschil te maken en de cirkel van geweld te doorbreken. Een dossier dat in Zuid-Limburg kan rekenen op een groot politiek draagvlak, getuige ook de additionele structurele budgetten die gemeenteraden de afgelopen jaren hiervoor ter beschikking hebben gesteld.

Gemeenten hebben een aantal wettelijke taken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Wij constateren dat deze taken in Zuid-Limburg extreem onder druk staan. Ondanks inzet van velen, en een nauwe samenwerking tussen de gemeenten in Zuid-Limburg en de betrokken partners, is de ambitie *'geweld hoort nergens thuis'* moeilijker uitvoerbaar dan ooit. Daarmee dreigt een zeer kwetsbare groep buiten de boot te vallen. Dat kan en mag nooit de bedoeling zijn van beleid waarin de veiligheid voor gezinnen en betrokkenen voorop staat. Uiteraard doen wij er altijd alles aan om mensen te helpen, maar dit is financieel volstrekt onmogelijk en gaat steeds vaker ten koste van andere taken. Daarom luidt de regio Zuid-Limburg nu de noodklok!

Huidige maatregelen destructief voor Zuid-Limburg

Met de komst van de Veilig Thuis organisaties in 2015 en met de aanscherping van de meldcode begin dit jaar is nationaal een stevige impuls gegeven aan de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties. In Zuid-Limburg hebben wij de overtuiging dat we deze majeure opgave uitsluitend samen kunnen invullen, vanuit een keten van gemeenten, Veilig Thuis en de zorg en veiligheidspartners. Hoewel u het belang van stevige ketensamenwerking volledig onderschrijft, merken we dat we hierin sterk worden geremd. Een ketenaanpak

**Dat maakt
Stein voor mij ...**

ontstaat in interactie met alle betrokken partijen, in een evenwichtig en eerlijk gesprek. Echter de manier waarop vanuit nationaal niveau gestuurd wordt op kwaliteitseisen, het tempo van de veranderingen én de wijze van financiering belemmeren dit proces.

Wij zien in Zuid-Limburg de ernst van casuïstiek snel toenemen. Bovendien constateren wij een stevige nationale sturing bij taken van Veilig Thuis. Dit heeft een tweeledige, destructieve, impact. Enerzijds is de werkelijke financiële impact voor Zuid-Limburg (door de toenemende ernst van de problematiek, maar zeker ook door de landelijk opgelegde maatregelen) vele malen groter dan door u becijferd. Dit maakt de toch al zeer grote financiële last voor de gemeenten ondraaglijk en gaat gepaard met een gedeeld gevoel van onrechtvaardigheid (wij mogen niet bepalen, maar wél betalen). Dit zet, anderzijds, de ketensamenwerking onder druk. De goede sfeer van samenwerking en bouwen aan een gezamenlijke aanpak is veranderd in een gesprek enkel over de financiering van Veilig Thuis.

De Zuid-Limburgse problematiek in beeld

De problematiek in Zuid-Limburg is immens. Aan de hand van de drie lijnen uit het programma '*geweld hoort nergens thuis*' zijn de consequenties voor onze regio hieronder beknopt beschreven. Een uitgebreidere toelichting is als bijlage bijgevoegd.

Eerder en beter in beeld

Eerder en beter in beeld is het startpunt van het nationaal programma en de basis om de duur van het geweld te verkorten en erger te voorkomen. Ter financiering van deze taken heeft u middelen overgeheveld vanuit de algemene uitkering naar de decentralisatie-uitkering vrouwenopvang. Deze middelen zijn én afkomstig uit onze eigen uitkering (korting) én ontoereikend. De financiële consequenties van het gewijzigde handelingsprotocol zijn niet in deze uitkering meegenomen en bovendien kent Zuid-Limburg een negatief herverdelingseffect omdat budgetten worden toegekend op basis van vooraf vastgestelde parameters en niet op basis van daadwerkelijke casuïstiek. Alleen voor Veilig Thuis is de structurele financiële consequentie € 1,6 mln. op jaarbasis.

Stoppen en duurzaam oplossen

Als problematiek in beeld is, is stoppen en duurzaam oplossen de terechte opdracht; de noodzaak om eerder hulp te bieden en eerder achter de voordeur te komen, wordt breed gedragen. Een vlotte overdracht naar het lokale veld en de hulpverlening zijn hierbij van cruciaal belang. Meer signalen bij Veilig Thuis leidt automatisch tot een intensivering van de taken van de lokale partners van onder andere Veiligheidshuizen, Jeugd, Wmo, Welzijnswerk en Vrouwenopvang. Voor deze intensivering ontvangen gemeenten geen extra middelen, hetgeen wel cruciaal is voor een geslaagde aanpak. Uitsluitend een investering in Veilig Thuis biedt geen oplossing; een ketenbenadering (die onder andere inzet op het doorbreken van intergenerationele problematiek) is cruciaal, maar is financieel op dit moment onmogelijk. Aan de gemeentelijke kant betekent dit voor Zuid-Limburg een tekort van circa € 3,85 mln. op jaarbasis.

Het bovengenoemde bedrag is bovendien exclusief de ontwikkeling van een specialistische multidisciplinaire aanpak (MDA++), waarover op landelijk niveau afspraken zijn gemaakt en die voor Zuid-Limburg een financiële impact van € 525.000 heeft. Tot op vandaag zijn aan gemeenten geen additionele middelen toegekend voor de implementatie van deze landelijke afspraak.

**Dat maakt
Stein voor mij ...**

Aandacht voor specifieke doelgroepen

In de derde lijn is aandacht voor specifieke doelgroepen, waarbij ook een intensivering van de inzet van lokale en regionale partners en professionals aan de orde is. Specifieke aandacht vraagt om specifieke voorzieningen als het Centrum voor Seksueel Geweld, ketenregie, zorgcoördinatie bij de aanpak mensenhandel, de aanpak van (financiële) ouderenmishandeling en de aanpak van loverboyproblematiek. Dit betekent een tekort van €330.000,- voor de regio Zuid-Limburg op jaarbasis.

Programma 'geweld hoort nergens thuis'	Financieel tekort Zuid-Limburg
Eerder en Beter in Beeld	€ 1.600.000,-
Stoppen en Duurzaam Oplossen	€ 4.400.000,-
Aandacht voor Specifieke Doelgroepen	€ 330.000,-
Totaal	€ 6.330.000,-

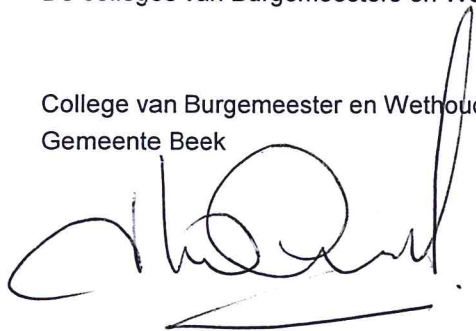
Zuid-Limburg hecht veel waarde aan een adequate aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties, maar het mag evident zijn dat een extra gemeentelijke investering van structureel bijna € 6,5 mln. volstrekt onrealistisch is. Om onze regionale opgave én onze gemeentelijke taken adequaat uit te kunnen voeren, en aan onze wettelijke plichten te voldoen, is een gewijzigd budgettair kader onontkoombaar.

Namens de regio Zuid-Limburg vragen wij nadrukkelijk uw onverdeelde aandacht voor een duurzame oplossing en komen hierover graag met u in gesprek!

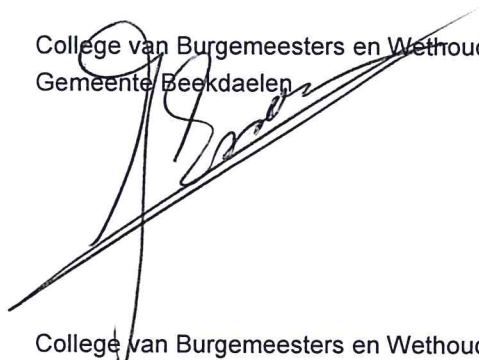
Met vriendelijke groet,

De colleges van Burgemeesters en Wethouders van de 16 Zuid-Limburgse gemeenten

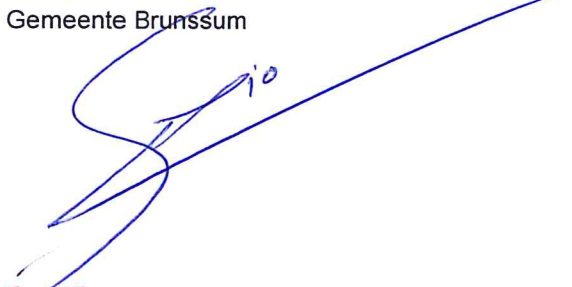
College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Beek

College van Burgemeesters en Wethouders
Gemeente Beekdaelen

College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Brunssum

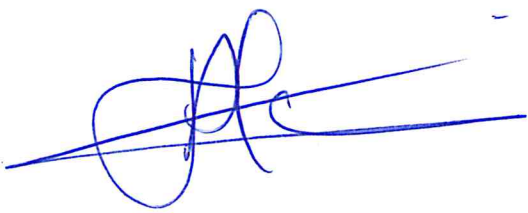
College van Burgemeesters en Wethouders
Gemeente Eijsden-Margraten

**Dat maakt
Stein voor mij...**

Gemeente Stein

College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Gulpen-Wittem

College van Burgemeesters en Wethouders
Gemeente Heerlen

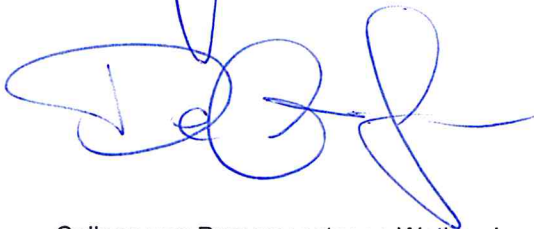
College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Kerkrade

College van Burgemeesters en Wethouders
Gemeente Landgraaf

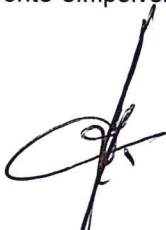
College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Maastricht

College van Burgemeesters en Wethouders
Gemeente Meerssen

College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Simpelveld

College van Burgemeesters en Wethouders
Gemeente Sittard-Geleen

College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Stein

College van Burgemeesters en Wethouders
Gemeente Vaals

College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Valkenburg aan de Geul

College van Burgemeesters en Wethouders
Gemeente Voerendaal

**Dat maakt
Stein voor mij...**

Bijlage: Stapeling van opdrachten en kosten

Eerder en beter in beeld

Veilig Thuis

Zoals in de brief reeds gesteld: ter financiering van de aangescherpte taken van Veilig Thuis heeft u middelen overgeheveld vanuit de algemene uitkering naar de decentralisatie-uitkering vrouwenopvang. De financiële implicaties van de aanscherping van de meldcode zijn hierbij macro budgettair berekend. In deze berekening is een toename van het aantal meldingen en adviezen meegenomen en is extra tijd geraamd voor de monitortask die Veilig Thuis krijgt. Zuid-Limburg krijgt structureel ca € 1 mln. Het macrobudget is op basis van parameters verdeeld over het land. Hierbij is geen rekening gehouden met de daadwerkelijke consequenties per regio. Zuid-Limburg is hierin nadeelregio, zoals op vele andere dossiers.

Veilig Thuis werkt daarnaast sinds 1 januari jl. met een nieuw handelingsprotocol en daaraan gekoppeld een nieuw informatieprotocol (informatieprotocol 2.0). Onderdeel hiervan is dat Veilig Thuis werkt met een nieuw triage-instrument, dat in de praktijk arbeidsintensiever is. Het grootste verschil zit echter in het feit dat in het nieuwe handelingsprotocol wordt verwacht dat Veilig Thuis alle casuïstiek (bij vervoltraject en veiligheidsvoorwaarden en onderzoek) monitort, terwijl in eerdere berekeningen was voorzien in een klein deel. Er is hierbij een duidelijke verbinding met de aanscherping van de meldcode; de berekeningen voor de aanscherping van de meldcode zijn gemaakt op het oude handelingsprotocol (het nieuwe handelingsprotocol was toen nog niet beschikbaar).

Voor deze aanpassingen zijn landelijk geen extra middelen ter beschikking gesteld. Het protocol is landelijk vastgesteld zonder uitwerking (vooraf) van de financiële implicaties.

Voor 2020 hebben gemeenten in Zuid-Limburg en Veilig Thuis samen gewerkt aan een begroting die gebaseerd is op realistische parameters, in het licht van bovenstaande intensiveringen. Bureau Q-Consult heeft hierbij geadviseerd. Zij helpen veel Veilig Thuis organisaties met de financiële vertaling van het nieuwe handelingsprotocol, de aanscherping van de meldcode en de radarfunctie.

Op basis van bovenstaande is voor Zuid-Limburg het zichtbare tekort op Veilig Thuis voor 2019 € 1,6 mln. Hierbij wordt nog geen rekening gehouden met de reeds bestaande druk op de Wmo en Jeugd budgetten.

Eerder en Beter in Beeld	Veilig Thuis	€ 1.600.000,-
---------------------------------	--------------	----------------------

**Dat maakt
Stein voor mij...**

Stoppen en Duurzaam Oplossen

Veiligheidshuizen

Veiligheidshuizen in de regio zien hun aandeel groeien in de keten. Door de complexiteit, maar ook door de samenhang van de verschillende thema's binnen het programma 'geweld hoort nergens thuis' krijgt het Veiligheidshuis een steeds prominentere rol. Een rol in de keten die verder gaat dan regievoering op multi-complexe casuïstiek als bedoeld in de landelijke criteria. Deze rol met bijbehorende taken zit o.a. op: het vervullen van een adviesfunctie zowel richting Veilig Thuis als het lokale veld met name toegespitst op het snijvlak zorg en veiligheid, zorg coördinatie/procesregie op steeds meer casussen die vooral zorg gerelateerd zijn zoals bij MDA++ en zorg coördinatie in relatie tot mensenhandel. De huidige praktijk laat zien dat het Veiligheidshuis een toegevoegde waarde vormt in de lokale/regionale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling zowel op uitvoerend niveau als in de beleidsontwikkeling. Een adequate financiële borging van deze inzet ontbreekt echter vooralsnog. Kosten met betrekking tot extra formatie in zowel de uitvoering als beleidsontwikkeling betekent een structurele financiering van € 375.000,-.

Lokale veld

Wat voor de veiligheidshuizen geldt, geldt net zo zeer voor het lokale veld: toegang Jeugd, Wmo, vrouwenopvang, welzijnswerk. Wijzigingen die impact hebben op Veilig Thuis als meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling hebben vanzelf effect op de hele keten. Het beroep dat op het lokale veld wordt gedaan zal mee toenemen. Dit geldt niet alleen voor het kwantitatieve aspect, maar ook voor de kwaliteit van hulp en zorgverlening. Met Veilig Thuis is een dominante tussenschakel gepositioneerd in het lokale veld. Deze tussenschakel vraagt van de lokale zorg en veiligheidspartners extra en andere werkzaamheden, in een strengere regelset. Dit kost meer tijd. Er is daarom, naast een stijging van het aantal (politie)meldingen (in relatie tot meldcode, maar ook in relatie tot meer zichtbaarheid van de problematiek en een lagere drempel om te melden), sprake van een stijging van de tijdsbesteding per melding. Om de lokale toegang en infrastructuur voor deze uitdaging in te kunnen richten is een tekort van € 3,5 mln. actueel. Basis voor de calculatie waren de 4.200 (politie)meldingen in Zuid-Limburg in 2018, in relatie tot meerwerk voor politiemeldingen en een stijging van 10% aan meldingen door de nieuwe meldcode.

MDA++ bij aanpak ernstige en complexe vormen huiselijk geweld en kindermishandeling

Gemeenten dienen voor het einde van 2019 een MDA++ structuur binnen hun regio opgezet te hebben. Hoewel de aanpak aangeeft, multidisciplinair vorm te moeten krijgen, zijn het de gemeenten die verantwoordelijk worden gesteld een dergelijke structuur te organiseren en naar het zich ook laat aanzien deze financieel mogelijk moeten maken. De meerwaarde van een dergelijke aanpak wordt zeer zeker onderkend en wij werken ook toe naar een dergelijke aanpak, echter de ooit toegezegde bijdrage vanuit het Rijk ter ondersteuning van deze aanpak is er (nog) niet. Dat gemeenten een dergelijke opzet nog niet gerealiseerd hebben, is mede te wijten aan een gebrek aan middelen.

Totale geraamde kosten voor alle gemeenten was begin 2017 € 19,2 mln. VWS heeft gemeenten hierover nooit uitsluitend gegeven dit bedrag ter beschikking te stellen om een dergelijke structuur te financieren. De geraamde kosten voor Zuid-Limburg die gepaard gaan met het organiseren van een MDA++ aanpak bedragen op basis van de landelijke raming € 525.000,-.

**Dat maakt
Stein voor mij...**

Stoppen en Duurzaam Oplossen	Veiligheidshuizen	€ 375.000,-
	Lokale Veld	€ 3.500.000,-
	MDA++	€ 525.000,-
Totaal		€ 4.400.000,-

Aandacht voor specifieke doelgroepen

Centrum Seksueel Geweld

Een adequate opvang en begeleiding van slachtoffers wordt onderschreven door gemeenten. Gemeenten zijn echter van mening dat niet alle kosten, zoals de eerste opvang en begeleiding van slachtoffers, ten laste moeten komen van de gemeenten. Alle partijen hebben een verantwoordelijkheid bij te dragen aan een goede opvang en begeleiding, om te voorkomen dat (jonge) slachtoffers getraumatiseerd raken. Nog niet alle zorgverzekeraars nemen hun verantwoordelijkheid in deze. Gemeenten zijn van mening dat zij niet moeten opdraaien voor kosten die anderen voor hun rekening moeten nemen. Op dit proces zit echter momenteel geen landelijke regie of zichtbare voortgang. Als zorgverzekeraars niet gaan bijdragen, dan loopt deze voorziening op den duur gevaar en dat is niet uit te leggen aan de slachtoffers van welke vorm van seksueel geweld dan ook. Voor de kosten die wel bij zorgplicht en taken van de gemeenten horen zijn geen extra middelen opgenomen in het gemeentefonds of een der DU's. Kosten op jaarbasis zijn € 130.000,-.

Ouderenmishandeling

Naar schatting heeft 1 op de 20 ouderen (65+) te maken met of gaat te maken krijgen met een van de vormen van ouderenmishandeling. Zuid-Limburg is een regio die steeds meer vergrijsd en daardoor steeds meer potentiële slachtoffers heeft. Op een totaal van 597.941 inwoners in Zuid-Limburg zijn 141.132 inwoners 65 of ouder (23,6%). Van dit aantal komen aan de hand van de schatting 7050 ouderen in aanraking met een vorm van ouderenmishandeling. Gemeenten én Rijk willen nu aan de slag en toekomstige problemen trachten te voorkomen/beperken. Kwetsbare ouderen verdienen eenzelfde bescherming als andere kwetsbare groepen. Herstel van veiligheid, investeren in bewustwording, in het wegnemen van handelingsonbekwaamheid, samenwerking in de keten, wijkteams toerusten, er is veel te doen en nodig op dit vlak. Ook hier ontbreken de middelen om proactief het probleem aan te pakken. Kosten op jaarbasis op basis van beleidscapaciteit en eventuele interventies en activiteiten: € 150.000 euro voor Zuid-Limburg.

Normenkader kinderen in de opvang

In voorbereiding is een normenkader voor deze groep binnen de Vrouwenopvang. De financiële consequenties zijn niet te overzien als gemeenten hieraan moeten voldoen/hiertoe verplicht worden. Middelen ontbreken: (centrum)gemeenten hebben geen middelen om aan nieuwe eisen te voldoen/uitvoering te geven. Er wordt gesteld dat gemeenten dit binnen huidige begrotingen zouden

**Dat maakt
Stein voor mij ...**

moeten oplossen, of met het verschuiven van budgetten. Dit zijn echter geen opties: de huidige budgetten zijn niet eens toereikend voor de huidige taken.

Nazorg slachtoffers aanpak mensenhandel

Elke gemeente wordt vanuit het Rijk verplicht beleid te ontwikkelen om mensenhandel tegen te gaan en passende regionale opvang en ondersteuning en nazorg te hebben voor slachtoffers. Gemeenten worden ook hier geacht in te investeren. Maar de bijbehorende middelen om de vereiste nazorg te bieden ontbreken. Hoewel het hier een gering bedrag per inwoner betreft, zijn er gemeenten die sterke twijfels hebben hieraan te willen bijdragen, vanwege de stapeling van kosten. Kosten op jaarbasis minimaal € 50.000,- voor Zuid-Limburg voor de functie van zorgcoördinator, nog exclusief beleidscapaciteit en overhead.

Aandacht voor specifieke doelgroepen	Centrum Seksueel Geweld	€ 130.000,-
	Ouderenmishandeling	€ 150.000,-
	Mensenhandel	€ 50.000,-
Totaal		€ 330.000,-

**Dat maakt
Stein voor mij ...**